

Així doncs, a l'hora de sortir, els estudis acaben sent un argument de pes. Si van bé, obren portes. Si no, les portes es tanquen. Els adolescents entrevistats ho reconeixen, però alguns professors no opinen el mateix. "Els professors no notem gaire que estudiar sigui una prioritat", comenta la professora Dolors Ribera, de l'institut Vil·la Romana de la Garriga, i coautora també del llibre *Deixa'm estar*. "Els professors notem fins i tot que surten diàriament, perquè els deures no els porten fets. És una tasca dura i pesada que compleixin les seves obligacions. A més, n'hi ha que ni tan sols s'esforcen a donar-te excuses. I si en donen, et diuen: «No hi he pensat» o «No m'ho vaig apuntar a l'agenda». I es queden tan amples".

També a la tarda

La Dolors Ribera fa classes a alumnes d'ESO, que no surten a les nits, sinó a les tardes. "No noto que surten a les nits fins que no arriben a 3r d'ESO, amb 14 anys. Fins llavors no ho fan. És clar queestic parlant en general". En canvi, una companya seva del mateix institut, la Maria Antònia Cabra, que fa classes a batxillerat, sí que té gairebé tot d'alumnes que surten els caps de setmana a les nits, i se n'adona especialment quan diu que vol posar un examen un dilluns. "Llavors hi ha queixes, perquè en diuen que no podran estudiar. Però sempre n'hi ha que ho prefereixen, perquè m'assenyalen que tindran més temps. I pel que fa als resultats de les proves, tinc comprovat que no hi ha diferències estridents entre un examen posat en un dilluns i un altre en un altre dia de la setmana".

Segons la psicòloga social i professora de la universitat de Lleida Rosa Pérez, ni els estudis ni les notes haurien de ser un factor per valorar quan es negocia l'hora de tornar a casa. "Una cosa és el rendiment acadèmic i una altra, de molt diferent, el comportament. Un adolescent pot treure bones notes, i ser un cràpula integral. I al revés. Les notes han de ser una obligació. I les obligacions van per una banda, mentre que el temps de lleure va per una altra". La mateixa psicòloga explica que ha preguntat pares que no castigaven adolescents perquè treien bones notes. "Estaven confonent les

obligacions de l'adolescent amb el comportament. I ha d'anar separat". I encara més exemples. Hi ha pares que esborren els adolescents de les activitats de lleure, extraescolars, per culpa de les males notes, i aquest fet, segons la psicòloga, també és un error. "Lleure i estudis són dos mons a part".

Un cop clar que els estudis no sumen a l'hora de negociar hora de tornada, hi ha el tema de les amistats. La pregunta odiosa per als adolescents, i preferida per als pares "Amb qui vas?" podria tenir una solució. Segons la psicòloga, "si els pares dels adolescents establisin xarxes amb altres pares podrien estar més tranquils, perquè podrien comprovar sortides i hores i altres aspectes. Coneixerien els amics i els pares dels amics i no caldria que estiguessin fent constantment la pregunta. El que passa és que els pares es desvinculen de les xarxes socials dels adolescents. A la primària, en fan moltes. Els pares de la mateixa classe gairebé es coneixen tots entre ells. Els nens es queden a dormir uns a casa dels altres. N'hi ha que queden els caps de setmana. És evident que el fet que el pare acompanyi el nen fins a la porta de l'escola ho facilita. Sempre els recomano que facin un pica-pica una tarda, al mateix institut, amb l'únic objectiu que coneixe's. Es coneixerien, es donarien el telèfon, i en el moment que l'adolescent els digués «Tots tornaran a aquesta hora i jo seré l'únic que hauré de tornar abans» seria més fàcil comprovar-ho, si és que no ens el creiem. Un cop de telèfon i comprovat".

Mentrestant, la Laura, l'Aryadna i la Paula tenen un dilema. S'acosta una festa d'una amiga que fa 18 anys, a qui volen regalar un cap de setmana en una masia. Parla l'Aryadna: "Ens hi volem quedar tot el cap de setmana, la nit inclosa. La festa és el 29 de gener, i jo encara no he tret el tema. Mai no demano de sortir fins que no falta poc temps per al dia de sortir. És una estratègia. De totes maneres, ja em temo que no em deixaran quedar-m'hi a dormir. Els pares em diran una hora. Jo en diré una altra. Em queixaré. Els diré que tots s'hi queden a dormir. Que seré l'única que no. I no hi haurà res a fer. I, a més, m'acabaràn venint a buscar, com fan sempre que vaig lluny de casa. Què hi farem".

Què els podem dir quan es comparen amb altres amics

Quan l'adolescent de casa insisteix que tots els seus amics tornen més tard a casa que ell, una resposta possible és:

"Doncs t'ha tocat aquesta família que, per tu, té aquest inconvenient. En canvi, tens altres avantatges: per exemple, pots fer [el que sigui] i alguns amics teus, no. T'hi has de conformar"

Consells

Per negociar les sortides i les hores de tornada

- 01 **A quina edat? La maduresa de l'adolescent i la confiança que se li tingui poden ser dos arguments per deixar-lo sortir a les nits els caps de setmana. A partir dels 14 anys poden fer alguna sortida a la nit per festes de l'escola, festivals de Nadal i festes de la població on viuen.**
- 02 **L'hora? Els pares han de marcar clarament l'hora de tornar a casa. Un truc per semblar flexible pot ser allargar l'hora indicada en una mitja hora més. És a dir, es pot dir: "Has de tornar entre mitjanit i dos quarts d'una".**
- 03 **Negociació. La negociació de l'hora no és un xantatge. No s'ha de marcar res a canvi de l'hora de tornada.**
- 04 **Premi/Càstig. El fet de sortir i tornar a una hora o una altra no és un premi ni un càstig de res.**
- 05 **Estudis. Les notes (bones o dolentes) no són moneda de canvi a l'hora de sortir. Una cosa és l'obligació acadèmica i una altra el lleure. Cada tema es regeix per criteris diferents.**
- 06 **Sentit comú. Els pares han de tenir molt clara la seva opinió. No l'han de deixar sortir si no hi estan d'acord per molts arguments que hagi donat l'adolescent.**
- 07 **Telèfons a mà. És molt recomanable que els pares estableixin xarxes socials amb els pares dels amics. En cas de dubte, un truc ho pot resoldre.**

Fora de classe

Jaume Funes

Tabac o maria?

Fa unes setmanes que vivim una nova relació ciutadana amb el tabac. Pensant en criteris de salut col·lectiva, la nova llei n'ha restringit l'ús en els espais col·lectius. Paral·lelament, en les converses quotidianes i en les tribunes mediàtiques s'han encetat debats encesos a propòsit de la llibertat, el negoci o la bondat i la maldat de la substància. Inevitablement, emmig de tot això hi ha nois i noies que estan a l'adolescència, l'etapa en què s'inicia el costum de fumar.

En l'última dècada, per la incidència de l'educació, les campanyes i els canvis en els estils de vida juvenils, s'ha anat reduint sensiblement el nombre d'adolescents que fumen, fins arribar al que ara sembla un sostre i sense tenir la mateixa incidència entre les noies que entre els nois. Com que el nou context ha estat dissenyat des de perspectives adultes i sense tenir gaire en compte la relació que els adolescents tenen amb el tabac, convindria que ens preguntéssim com ho podem fer servir per dificultar l'adquisició de l'hàbit i per evitar que per efecte rebot passin a l'ús d'altres substàncies.

Sabem que el pitjor que podem fer per educar en l'ús de les drogues és etiquetar-les de totalment negatives i defensar simplement el no. Hem de ser conscients que cada vegada que afirmem sense matisos que el tabac és dolent alguns adolescents considerem que potser alguna altra substància és millor. Molts senten i opinen que la maria és millor que el tabac i consideren que, vista la nostra insistència en contra del tabac, han de passar a fumar porros. En el nou escenari, en el qual tornen a surar molts dictadors de la salut, cal tornar a recordar als adolescents l'argument que hi ha darrere el nostre interès perquè no fumin: perquè ells i els seus amics teneu dret a un aire saludable; perquè si comencen a fumar en l'etapa vital en què estan adquirint ràpidament un hàbit que després els costarà molt d'eliminar; perquè, si ho valoren, allò que el tabac té de positiu no supera allò que té de negatiu. No existeix prevenció sense experimentació, i com que tenen els seus arguments el que cal és forçar-los a raonar les seves experiències. Si diuen que la maria és millor que el tabac perquè no produeix càncer, el que cal és ajudar-los a descobrir que molts dels components potencialment cancerígens són presents en les dues substàncies. Sense oblidar que, per a la majoria d'adolescents, el càncer queda molt lluny de les seves vides plenes de salut i que moltes de les nostres pors són interpretades com manies adultes per dificultar el seu plaer. En canvi, podríem recordar que si que serveix fer-los descobrir que una bona part dels mals del tabac no es deriven del tabac sinó de tot el que hi posen les tabaqueres per fer-hi negoci.

Funció en els adolescents

Tanmateix, el que avui voldria recordar és la funcionalitat que l'ús del tabac té entre els adolescents no per provocar, com diem, un simple traspass de substàncies. Quan volem educar sobre drogues insistim que el que cal considerar en primer lloc no són les substàncies sinó els usos, les formes i els contextos d'ús. Si utilitzar una droga compleix unes funcions, deixar d'utilitzar-la comportarà cercar altres maneres de fer-ho. Fumar té una sèrie de funcionalitats adolescents. Algunes són antigues: demostrar que s'és gran, semblar més atractiva, etc. Algunes són més noves: demostrar un estil de vida jove singular, en què, per exemple, sortir comporta fumar; mantenir la figura sense engreixar-se; controlar les angoixes, etc. Una proposta simplement negativa, no raonada, sobre el tabac, al·mivarada amb les noves prohibicions que aporten nous conflictes, farà desplaçar una part dels seus usos cap l'alcohol i el cànnabis. El fenomen del *botellón*, com a expressió d'altres maneres de trobar-se i d'estar junts, amb alcohol i sense, s'incrementa o disminueix segons els preus, les dificultats d'accedir als locals, la construcció de noves diversions adolescents. Tampoc podem deixar de banda que, ara, fumar porros ja és un ritus de transició a l'adolescència. Caldria pensar la nova llei antitabac en clau adolescent.

Jaume Funes és psicòleg, educador i periodista

